

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny z języka polskiego

Opracowano na podstawie:

- Podstawy programowej kształcenia ogólnego,
- realizowanego w szkole Programu nauczania języka polskiego w klasach 4–8 szkoły podstawowej
- Wewnątrzszkolnego Systemu oceniania zawartego w Statucie Szkoły.

Uczniów obowiązują wiadomości i umiejętności nabyte w klasach IV- VII.
Ocenę wyższą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania ocen niższych-pozytywnych.

Ocena: celujący

I. Kształcenie literackie i kulturowe

Uczeń:

- samodzielnie analizuje i interpretuje teksty literackie, porównuje utwory;
- wykorzystuje wiedzę na temat rodzajów i gatunków literackich do pełniejszego odczytania utworów;
- biegle posługuje się terminologią związaną z analizą i interpretacją utworów literackich;
- objaśnia funkcję różnego rodzaju środków stylistycznych użytych w tekście, funkcjonalnie stosuje środki stylistyczne w swojej wypowiedzi;
- poddaje ocenie utwory ze względu na ich wartość estetyczną;
- samodzielnie odczytuje problematykę egzystencjalną i aksjologiczną poznawanych tekstów;
- twórczo poszerza interpretację utworu o potrzebne konteksty, sprawnie posługuje się terminologią dotyczącą innych dziedzin kultury;
- porównuje teksty należące do różnych dziedzin kultury;
- samodzielnie analizuje i interpretuje różne teksty kultury, poddaje ocenie ich wartość estetyczną;
- twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje zgromadzone informacje we własnej pracy;
- wyjaśnia różnice między literaturą piękną, popularnonaukową, publicystyką;
- biegle wskazuje w tekstach cechy reportażu, felietonu, wywiadu;
- samodzielnie wskazuje we współczesnej kulturze popularne nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych, nazywa sposób nawiązania.

II. Kształcenie językowe

Uczeń:

- świadomie i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat języka w komunikowaniu się;
- formułuje wypowiedzi poprawne, bogate językowo, precyzyjne, zachowujące obowiązujące normy;
- funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę z zakresu fonetyki w celu uzyskania poprawności swoich wypowiedzi ustnych i pisemnych,
- bogaci swoje słownictwo oraz poddaje refleksji rozwój i zróżnicowanie języka polskiego;
- biegle używa różnych rodzajów nazw osobowych i miejscowych,

- biegle używa użytkowych stylów wypowiedzi,
- doskonali własny styl wypowiedzi, mając świadomość cech dobrego stylu;
- wypowiada się swobodnie i kulturalnie w różnych sytuacjach;
- zapisuje poprawnie swoje wypowiedzi, dokonuje ich autokorekty.

III. Tworzenie wypowiedzi

Uczeń:

- wypowiada się, realizując zamierzony cel;
- wykorzystuje w wypowiedziach ustnych i pisemnych funkcjonalnie i twórczo środki retoryczne i stylistyczne;
 - samodzielnie planuje pracę, notuje w sposób twórczy, gromadzi potrzebny materiał, korzystając z różnych źródeł;
- pisze poznane formy wypowiedzi, w tym: rozprawkę, podanie, życiorys, CV, list motywacyjny, wywiad, stosując funkcjonalnie różnorodne środki językowe;
- twórczo i funkcjonalnie stosuje rytm akapitowy;
- formułuje tezę i hipotezę, dostosowuje je do przyjętej formy rozprawki;
- wyraża własne zdanie i uzasadnia je w sposób trafny i wnikliwy;
- podaje trafne przykłady i omawia je w sposób pogłębiony;
- samodzielnie formułuje wnioski;
- rozpoznaje w przekazach medialnych mechanizmy perswazji i manipulacji;
- twórczo przekształca cudzy tekst w celu osiągnięcia określonego efektu artystycznego;
- formułuje trafne, ciekawe pytania dotyczące warstwy znaczeń naddanych w utworze;
- recytuje utwór, prezentując własną interpretację tekstu z wykorzystaniem różnorodnych środków głosowych.

IV. Samokształcenie

Uczeń:

- samodzielnie i aktywnie poszerza swoją wiedzę oraz pogłębia zainteresowania humanistyczne, korzystając z różnych form i źródeł;
- ma własne zdanie i prezentuje je w dyskusji;
- z zaangażowaniem włącza się w realizację projektów edukacyjnych;
- aktywnie, z sukcesami bierze udział w konkursach, wykładach, pracach kół przedmiotowych itp.
- występuje w roli lidera grupy;
- aktywnie i świadomie uczestniczy w życiu kulturalnym regionu.

V. Lektury obowiązkowe i uzupełniające

Uczeń:

- chętnie czyta i zna wiele tekstów ponadprogramowych.

Ocena: bardzo dobry

I.Kształcenie literackie i kulturowe

Uczeń:

- wyjaśnia różnice między poszczególnymi rodzajami, omawia cechy utworów synkretycznych;
- poprawnie posługuje się terminologią związaną z analizą i interpretacją utworów epickich,

lirycznych i dramatycznych;

- poprawnie posługuje się nazwami gatunków, omawia cechy gatunkowe czytanych utworów;
- wskazuje funkcję użytych w tekście literackim środków językowych oraz określa wartości estetyczne poznawanych tekstów literackich;
- poddaje refleksji problematykę egzystencjalną w poznawanych tekstach, hierarchizuje wartości, do których odwołuje się utwór;
- interpretuje utwór, wykorzystując potrzebne konteksty oraz elementy wiedzy o historii i kulturze;
- wyjaśnia rolę środków języka malarskiego w tworzeniu znaczeń obrazu, interpretuje dzieło sztuki, określa wartości estetyczne tekstów kultury;
- funkcjonalnie włącza cytaty do wypowiedzi,
- funkcjonalnie i celowo wykorzystuje zgromadzone informacje;
- określa funkcje literatury pięknej, literatury popularnonaukowej i publicystyki;
- określa cechy gatunków dziennikarskich (reportaż, felieton);
- analizuje zauważone w tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych, opisuje sposób nawiązania do nich.

II. Kształcenie językowe

Uczeń:

- rozumie, na czym polega twórczy i sprawczy charakter działań językowych;
- formułuje wypowiedzi poprawne pod względem językowym;
- rozumie zjawiska fonetyczne związane z różnicami między wymową a pisownią wyrazów,
- poprawnie akcentuje wszystkie wyrazy, stosuje w wypowiedzi odpowiednią intonację zdaniową
- wskazuje funkcję wykorzystania w wypowiedzi różnych rodzajów słownictwa;
- funkcjonalnie korzysta ze słowników;
- różnicuje słowa w zależności od ich treści i zakresu znaczeniowego;
- nazywa rodzaje nazw osobowych i miejscowych, używa ich poprawnych form;
- nazywa rodzaje stylów użytkowych, poprawnie używa ich w wypowiedzi;
- wyjaśnia zasady etykiety językowej;
- pisze poprawnie, zauważa popełnione błędy językowe, ortograficzne i interpunkcyjne oraz dokonuje ich autokorekty.

III. Tworzenie wypowiedzi

Uczeń:

- tworzy rozbudowaną wypowiedź na podany temat, zachowuje logikę, spójność i kompozycję wypowiedzi;
- funkcjonalnie wykorzystuje środki retoryczne w celu oddziaływania na odbiorcę;
- samodzielnie selekcjonuje i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do stworzenia pracy, tworzy szczegółowy plan wypowiedzi;
- samodzielnie pisze poznane formy wypowiedzi, w tym: rozprawkę, podanie, życiorys, CV, list motywacyjny, wywiad, stosując odpowiednie zasady kompozycji i zachowując zasady spójności językowej;
- stosuje rytm akapitowy;
- samodzielnie formułuje tezę i hipotezę;
- swobodnie wyraża i uzasadnia własne zdanie, używając różnorodnych argumentów;
- podaje celne i różnorodne przykłady ilustrujące argumenty;
- podsumowuje rozważania rozpoznaje w różnych tekstach środki perswazji i manipulacji,

wskazuje ich funkcję;

- zna i stosuje podstawowe zasady etyki wypowiedzi;
- samodzielnie dokonuje przekształceń tekstu cudzego (skraca, streszcza, rozbudowuje);
- formułuje pytania problemowe dotyczące wszystkich składników utworu;
- interpretuje głosowo utwór literacki, starając się zaciekawić słuchacza.

IV. Samokształcenie

Uczeń:

- pogłębia swoją wiedzę przedmiotową, korzystając rzetelnie, z poszanowaniem własności intelektualnej, z różnych źródeł informacji;
- rozwija nawyk krytycznego myślenia i formułowania opinii;
- bierze udział w konkursach, wykładach, pracach kół przedmiotowych itp.;
- aktywnie uczestniczy w życiu kulturalnym swojego regionu.

V. Lektury obowiązkowe i uzupełniające

Uczeń:

- czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje je w połączeniu z kontekstami.

Ocena: dobry

I. Kształcenie literackie i kulturowe

Uczeń:

- określa cechy charakterystyczne rodzajów literackich, wskazuje je w czytanych utworach;
- posługuje się najważniejszą terminologią związaną z analizą utworów epickich, lirycznych i dramatycznych;
- wymienia cechy gatunkowe omawianych utworów, nazywa gatunki literackie;
- rozpoznaje w tekście literackim użyte środki językowe (w tym: neologizm, symbol, alegorię, ironię, inwokację), próbuje określić ich funkcję, zauważa wartości estetyczne poznawanych utworów;
- określa problematykę egzystencjalną tekstów, nazywa wartości uniwersalne, do których odwołuje się utwór;
- odczytuje utwór, wykorzystując wybrane konteksty oraz elementy wiedzy o historii i kulturze;
- rozpoznaje znaczenia naddane dzieła sztuki,
- wskazuje elementy symboliczne, rozpoznaje wartość estetyczną tekstów kultury;
- wydobywa i porządkuje istotne informacje w zależności od ich funkcji w przekazie;
- wyszukuje i porządkuje cytaty;
- wskazuje różnice między literaturą piękną a innymi rodzajami piśmiennictwa;
- zna podstawowe cechy gatunków dziennikarskich (reportaż, felieton),
- samodzielnie znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych.

II. Kształcenie językowe

Uczeń:

- rozumie znaczenie języka w procesie komunikacji;
- stosuje normę wzorcową i użytkową;
- poprawnie stosuje różne sposoby zapisywania głosek,

- rozpoznaje podstawowe rodzaje zjawisk fonetycznych,
- poprawnie akcentuje wszystkie wyrazy,
- rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe i ograniczonym zasięgu, rozpoznaje zapożyczenia, archaizmy, neologizmy, kolokwializmy, słowa gwarowe;
- zna sposoby wzbogacania słownictwa i korzysta z nich;
- odróżnia treść i zakres wyrazu;
- używa poprawnych form nazw osobowych i miejscowych;
- poprawnie używa homonimów;
- rozpoznaje i nazywa różne style, różnicuje stylistycznie swoje wypowiedzi,
- świadomie stosuje w wypowiedziach zasady etykiety językowej;
- pisze zgodnie z normami poprawności językowej, ortograficznej i interpunkcyjnej, stara się poprawiać błędy.

III. Tworzenie wypowiedzi

Uczeń:

- wypowiada się ustnie, porządkując treść swojej wypowiedzi, wykorzystuje środki retoryczne;
- gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do stworzenia pracy, tworzy poprawnie plan wypowiedzi;
- pisze poznane formy wypowiedzi, w tym: rozprawkę, podanie, życiorys, CV, list motywacyjny, wywiad, stosując odpowiednią dla danej formy kompozycję;
- stosuje akapity jako spójne całości myślowe;
- formułuje tezę i hipotezę;
- wyraża i uzasadnia własne zdanie, używając właściwych argumentów;
- przedstawia argumenty w dyskusji dotyczącej tekstu literackiego;
- podaje odpowiednie przykłady ilustrujące argumenty;
- formułuje wnioski wynikające z argumentacji;
- rozpoznaje w różnych tekstach użyte środki perswazji i manipulacji;
- zna i stosuje podstawowe zasady etyki wypowiedzi;
- dokonuje przekształceń tekstu cudzego (skraca, streszcza, rozbudowuje);
- formułuje pytania związane z przenośnymi znaczeniami utworu;
- głośno czyta i recytuje teksty, dobierając odpowiednie tempo i intonację.

IV. Samokształcenie

Uczeń:

- korzysta z samodzielnie wybranych źródeł informacji, szanując cudzą własność intelektualną;
- rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania;
- stara się myśleć krytycznie, wyraża opinie;
- aktywnie realizuje projekty, prezentuje efekty pracy indywidualnej lub grupowej;
- uczestniczy w życiu kulturalnym swojego regionu;

V. Lektury obowiązkowe i uzupełniające

Uczeń:

- czyta wszystkie wymagane lektury w całości, zna ich treść i problematykę.

Ocena: dostateczny

I. Kształcenie literackie i kulturowe

Uczeń:

- wskazuje podstawowe cechy tekstów epickich, lirycznych i dramatycznych, odnajduje je w czytanych utworach;
- stara się posługiwać terminologią związaną z utworami epickimi, lirycznymi i dramatycznymi;
- stara się posługiwać nazwami gatunków literackich, wskazuje utwory należące do tych gatunków;
- wyszukuje w tekście literackim użytych środków językowych, stara się je nazwać;
- wskazuje związek problematyki utworów literackich z życiem, opisuje wartości, do których odwołuje się utwór;
- zapoznaje się ze wskazanym przez nauczyciela kontekstem utworu, stara się powiązać utwór ze swoją wiedzą na temat historii i kultury;
- komentuje warstwę przedstawieniową dzieła sztuki, zwraca uwagę na wartość estetyczną tekstów kultury;
- wyszukuje w tekście informacje różnego typu, cytuje fragmenty tekstu;
- klasyfikuje poznawany tekst jako literacki, publicystyczny lub popularnonaukowy;
- rozpoznaje gatunki dziennikarskie (w tym: reportaż i felieton);
- znajduje w omawianych tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych.

II. Kształcenie językowe

Uczeń:

- świadomie używa języka jako narzędzia komunikowania się;
- poprawnie akcentuje większość wyrazów,
- poprawnie zapisuje wyrazy, w których występują różnice między wymową a pisownią
- rozpoznaje zróżnicowanie słownictwa języka polskiego: zapożyczenia, archaizmy, słowa gwarowe;
- rozpoznaje podstawowe rodzaje zjawisk fonetycznych
- wzbogaca swoje słownictwo;
- ma świadomość treści i zakresu używanych wyrazów;
- stara się używać poprawnych form nazw osobowych i miejscowych;
- wyjaśnia znaczenie homonimów;
- zauważa zróżnicowanie stylistyczne wypowiedzi, dostosowuje styl do formy wypowiedzi,
- stosuje zasady etykiety językowej,
- pisze zgodnie z podstawowymi normami poprawności językowej, ortograficznej i interpunkcyjnej.

III. Tworzenie wypowiedzi

Uczeń:

- wypowiada się ustnie, zachowuje wewnętrzną logikę wypowiedzi, używa środków retorycznych;

- gromadzi materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi, pisze plan wypowiedzi;
- pisze poznane formy wypowiedzi, w tym: rozprawkę, podanie, życiorys, CV, list motywacyjny, wywiad, starając się zachować wyznaczniki gatunku;
- stosuje akapity zaznaczające trójdzielną budowę pracy;
- formułuje tezę, wie, czym jest hipoteza;
- wyraża i uzasadnia własne zdanie, używając prostej argumentacji;
- przedstawia rzeczowe i emocjonalne argumenty w dyskusji na temat znanych mu z doświadczenia problemów;
- podaje przykłady ilustrujące argumenty;
- formułuje proste wnioski;
- rozpoznaje w różnych tekstach podstawowe środki perswazji i manipulacji;
- zna i stosuje podstawowe zasady etyki wypowiedzi;
- podejmuje samodzielne próby przekształceń tekstu cudzego (skraca, streszcza, rozbudowuje)
- formułuje pytania związane z dosłownymi znaczeniami utworu, głośno, płynnie czyta i recytuje teksty, przestrzega zasad intonacji zdaniowej.

IV. Samokształcenie

Uczeń:

- korzysta, z poszanowaniem własności intelektualnej, z różnych źródeł informacji;
- uczy się systematycznie;
- uczestniczy w projektach edukacyjnych;
- podejmuje próby prezentowania przygotowanego materiału;
- rozwija umiejętność krytycznego myślenia, wyraża swoje zdanie;
- uczestniczy w wybranych wydarzeniach kulturalnych w swoim regionie.

V. Lektury obowiązkowe i uzupełniające

Uczeń:

- czyta większość wymaganych lektur w całości i zna ich treść.

Ocena: dopuszczający

I. Kształcenie literackie i kulturowe

Uczeń:

- klasyfikuje czytany utwór literacki jako należący do epiki, liryki lub dramatu;
- zna podstawowe pojęcia związane z utworami epickimi, lirycznymi i dramatycznymi;
- wie, że istnieją gatunki literackie (w tym: sonet, pamiętnik, epopeja, powieść historyczna), odróżnia je od rodzajów literackich;
- wie, że język utworu literackiego cechuje się obecnością różnych środków stylistycznych;
- zauważa związek problematyki utworów literackich z życiem i uniwersalnymi wartościami;
- wiąże czytany utwór ze wskazanym przez nauczyciela kontekstem;
- wymienia elementy warstwy przedstawieniowej dzieła sztuki;
- wyszukuje w tekście wskazane informacje, stara się porządkować zgromadzony materiał;
- czyta ze zrozumieniem fragmenty tekstów publicystycznych i popularnonaukowych;
- rozpoznaje wskazany przez nauczyciela tekst jako reportaż;

- zauważa we wskazanych przez nauczyciela tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych.

II. Kształcenie językowe

Uczeń:

- komunikuje się z innymi w sposób werbalny i niewerbalny;
- dostosowuje język, którego używa, do sytuacji;
- zauważa różnice między wymową a pisownią wyrazów,
- próbuje rozpoznawać podstawowe rodzaje zjawisk fonetycznych,
- poprawnie akcentuje wyrazy ze stałym akcentem,
- zauważa zróżnicowanie słownictwa języka polskiego, rozpoznaje słownictwo gwarowe, środowiskowe;
- stara się wzbogacać swoje słownictwo, wyjaśnia znaczenie wyrazów;
- rozpoznaje nazwy osobowe i miejscowe, używa ich;
- podaje przykłady homonimów;
- stara się dostosować styl do tworzonej wypowiedzi,
- stosuje podstawowe zasady etykiety językowej,
- nie popełnia błędów zakłócających komunikację językową, stara się pisać poprawnie pod względem ortograficznym i interpunkcyjnym.

III. Tworzenie wypowiedzi

Uczeń:

- krótko wypowiada się ustnie na podany temat;
- stara się używać prostych środków retorycznych;
- z pomocą nauczyciela redaguje plan wypowiedzi;
- pisze według podanego wzoru, z pomocą nauczyciela, poznane formy wypowiedzi, w tym: rozprawkę, podanie, wywiad, życiorys, CV, list motywacyjny;
- stosuje akapity;
- formułuje prostą tezę;
- wyraża własne zdanie i stara się je uzasadnić;
- przedstawia rzeczowe argumenty w dyskusji na temat problemów znanych z codziennego życia;
- stara się podać przykłady ilustrujące argumenty;
- z pomocą nauczyciela podejmuje próby wnioskowania;
- rozpoznaje w różnych tekstach niektóre środki perswazji i manipulacji;
- zna i stosuje podstawowe zasady etyki wypowiedzi;
- podejmuje próby przekształceń tekstu cudzego (skraca, streszcza);
- formułuje pytania dotyczące warstwy przedstawieniowej utworu;
- głośno czyta i recytuje teksty, zachowując podstawowe zasady wymowy.

IV. Samokształcenie

Uczeń:

- korzysta, z poszanowaniem praw autorskich, z różnych źródeł informacji wskazanych przez nauczyciela;
- rozwija nawyk systematycznego uczenia się;
- uczestniczy w pracy grupowej, współpracuje z innymi w realizacji projektów edukacyjnych;

- uczestniczy w programowych wyjściach o charakterze kulturalnym.

V. Lektury obowiązkowe i uzupełniające

Uczeń:

- stara się czytać większość wymaganych lektur przynajmniej we fragmentach i zna ich treść.

Ocena: niedostateczny

Wyniki ucznia nie osiągają poziomu wymagań koniecznych, w związku z tym nie jest w stanie wykonać, nawet z pomocą nauczyciela, zadań o niewielkim stopniu trudności. Brak aktywności w dążeniu do zdobycia wiedzy i umiejętności wyklucza osiągnięcie nawet minimalnego postępu.